

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/3907	9 augustus 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 33/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Cavalerie

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/3907, d.d. 9 augustus 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
33/91

(Afgesloten 091200A AUG 1991)

Kroatië

Het eergisteren door het federale presidium gelaste staakt-het-vuren lijkt, ondanks incidentele schietpartijen, over het algemeen in acht te worden genomen. Er is echter nog geen sprake van dat de betrokken milities en andere strijdgroepen zich uit elkaars schootsveld hebben teruggetrokken, zoals eveneens geëist was. Het feit dat de wapenstilstand zo lang standhoudt, geeft aan dat zowel Kroatië als Servië voorlopig- om uiteenlopende redenen- belang hebben bij het staakt-het-vuren. Voor Kroatië zal daarbij een hoofdrol spelen de ongunstige ontwikkeling van de militaire situatie in de door Serviërs beheerste gebieden van Kroatië. Er moet van worden uitgegaan dat Servië nu grote delen van de drie belangrijkste omstreden gebieden (Slavonië, de Krajina en Banja) militair beheerst en derhalve vanuit een krachtige positie met de Kroatische regering wil onderhandelen over de toekomstige status van deze gebieden.

Het is echter onwaarschijnlijk, gezien de onverminderd nationalistische koers van de nieuwe Kroatische regering, dat deze bereid zal zijn definitief afstand te doen van deze gebieden. Ook de Kroatische voorzitter van het federale presidium, Mesic, verklaarde gisteren dat het uitgesloten was dat Kroatië gebied zal afstaan. Daarentegen bevestigde Mesic juist het eerder deze week door het Kroatische ministerie van Defensie geuite voornemen om op korte termijn tot militaire actie over te gaan teneinde het Kroatische gezag in de Servische gebieden te herstellen. Hoewel dit ernstig betwijfeld moet worden in het licht van de militaire zwakte van de Kroatische (para-)militaire organisaties, onderstreept de stellingname van Mesic dat de kansen op een politieke oplossing voor het Servisch-Kroatische conflict vooralsnog uiterst klein zijn.

Van belang voor de duur van de wapenstilstand is ook de vraag in hoeverre de betreffende regeringen controle hebben en behouden over de diverse strijdgroepen in Kroatië. Met name aan Servische zijde zijn er meldingen over extreem-nationalistische militanten, die volledig autonoom lijken op te treden. Het moet niet uitgesloten worden geacht dat deze groeperingen, wier territoriale ambities in een aantal gevallen aanzienlijk verder gaan dan die van de Servische politieke leiding, zich niet aan het bestand zullen blijven houden.

In de Nederlandse pers is vandaag gemeld dat Kroatië gebruik maakt van Nederlandse jeeps, die voorzien zouden zijn van emblemen van ILK en COKL. Het zou afgeschreven materieel betreffen, dat door een particuliere verkoper aan Kroatië zou zijn geleverd. Inmiddels is van Nederlandse defensie-zijde genoemde melding bevestigd. Ook het Kroatische ministerie van Defensie heeft erkend dat men over uit Nederland afkomstige jeeps beschikt.

De federale strijdkrachten (JNA)

Het commando van het Vijfde Militaire District, dat Slovenië en het grootste deel van Kroatië omvat, heeft zich in een recent communiqué ingenomen getoond met het staakt-het-vuren. Dit wijst erop dat de JNA-eenheden ter plaatse ook de wapenstilstand in acht zullen nemen. Overigens is dit niet in tegenspraak met de steeds duidelijker pro-Servische houding van de JNA in (delen van) Kroatië,

aangezien ook de Servische groeperingen in Kroatië zich momenteel aan het staakt-het-vuren houden.

Servië

Deze week heeft het Servische parlement een wet aangenomen die de media in de twee voormalige autonome provincies, Kosovo en Vojvodina, direkt onder Servische staatscontrole plaatst. Ook is besloten tot de invoering van "tijdelijke maatregelen" in Kosovo, die tot doel hebben een aantal door Albanen gedomineerde gemeenteraden onder Servische controle te brengen. Deze maatregelen vormen nieuwe stappen in de Servische politiek om de controle over met name Kosovo te vergroten. Ook het Servische veiligheidsapparaat in Kosovo is de afgelopen tijd voortdurend versterkt. De Albanese meerderheid in Kosovo is volledig beroofd van zijn politieke rechten. Tegen deze achtergrond kunnen de nieuwe Servische maatregelen aldaar tot groeiende spanningen leiden.

Eveneens zijn er aanwijzingen dat Servië pogingen blijft doen om de politieke situatie in Bosnië-Herzegovina te destabiliseren. Afgelopen week is een kanaal van de Bosnische televisie overgenomen door Serviërs. Het zendt nu programma's van de Servische (staats)televisie uit. Tevens worden pogingen gemeld van Bosnische Serviërs om de controle over gemeenteraden in Bosnië-Herzegovina te verwerven. Dit alles wordt in verband gebracht met door Milosevic gecoördineerde pogingen om de drie bevolkingsgroepen (Serviërs, Kroaten en Moslims) zodanig tegen elkaar op te zetten dat de weg wordt vrijgemaakt voor een Servische annexatie van in ieder geval die delen van Bosnië-Herzegovina waar de Serviërs domineren.

Opvallend is dat de Servische oppositieleider Draskovic de afgelopen dagen heeft gepleit voor een verzoening van Serviërs en Kroaten. Hij schreef de vijandelijkheden van de afgelopen weken toe aan de oorlogszuchtige houding van Milosevic en zijn Kroatische collega Tudjman, wier aftreden hij eiste. De stellingname van Draskovic is opmerkelijk gezien zijn extreem-nationalistische opvattingen. In dat kader heeft hij onlangs de oprichting van een Servische Nationale Garde aangekondigd, hetgeen overigens door Milosevic verworpen werd.

Het vermoeden bestaat dat het pleidooi van Draskovic voor verzoening tussen Serviërs en Kroaten vooral ten doel heeft de Servische publieke opinie te mobiliseren tegen Milosevic, die hij onder meer verantwoordelijk heeft gesteld voor de recente moord op de plaatsvervangend bevelhebber van de genoemde Servische Garde. Ondanks de controle van Milosevic over de media en het veiligheidsapparaat van Servië, is de afgelopen maanden gebleken dat de Servische publieke opinie niet volledig achter een grootschalige inzet van Servische militairen in andere delen van Joegoslavië staat.

Slovenië

De terugtrekking van de JNA uit Slovenië lijkt volgens plan doorgang te vinden. Herhaaldelijk is echter gebleken dat de Sloveense (para-)militaire organisaties slechts gedeeltelijk voldoen aan de verplichting om op de JNA veroverde wapens en voorraden terug te geven. EG-waarnemers werd onlangs een geval gemeld waarbij de JNA tot nu toe slechts 10% van het betreffende materieel terug had ontvangen. Overigens bleek uit dezelfde melding dat de genoemde JNA-eenheid over wapens en munitie van de Sloveense Territoriale Verdediging beschikte en weigerde deze terug te geven.

Onlangs heeft de bevelhebber van één van de uit Slovenië terug te trekken korpsen gesteld dat de terugtrekking van de JNA uit Slovenië vertraagd en zelfs stilgelegd zou kunnen worden als de Slovenen niet beter aan hun verplichtingen zouden voldoen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de JNA hiervoor concrete

voorbereidingen treft. Volgens de minister van Defensie van Slovenië, Jansa, die tot de extreem-nationalistische vleugel van de Sloveense regeringscoalitie wordt gerekend, heeft de Chef van de Generale Staf Adzic op 5 augustus tijdens een geheime vergadering de terugtrekking van de JNA uit Slovenië echter een tactische manoeuvre genoemd, die de mogelijkheid tot een nieuwe aanval op Slovenië geenszins uitsloot.

Hoewel Adzic zich in het verleden inderdaad voorstander heeft betoond van een militair ingrijpen in Slovenië en Kroatië, lijkt de bewering van Jansa uit militair oogpunt uitermate onwaarschijnlijk. Er moet derhalve van worden uitgegaan dat de opmerkingen van Jansa met name propagandistische doelen dienen. Vermeldenswaard is verder een boekwerkje, uitgegeven door de defensietop, waarin de visie van de JNA op de gevechten in Slovenië van de afgelopen maand is verwoord. Daarin wordt onder meer geconcludeerd dat Slovenië met haar beleid (inter)nationale wetten en mensenrechten heeft geschonden. Opmerkelijk is dat de JNA ervoor pleit dat de Joegoslavische (inclusief Sloveense) autoriteiten de schuldigen voor dit optreden ter verantwoording roepen.

Conclusie/vooruitzicht

Het staakt-het-vuren in Kroatië lijkt over het algemeen stand te houden, hetgeen het gevolg is van het belang dat zowel Kroatië als Servië om uiteenlopende redenen in dit stadium hebben bij een wapenstilstand. Niets wijst er echter op dat dit bestand zal leiden tot succesvolle onderhandelingen omtrent de toekomst van de Servische gebieden in Kroatië. De terugtrekking van de JNA uit Slovenië lijkt volgens plan te verlopen en er is daar sprake van een voortdurende afname van de spanning. Vermoedens dat de terugtrekking slechts een tactische manoeuvre zou zijn, lijken onjuist en moeten in de eerste plaats worden toegeschreven aan propaganda van extreme Sloveense nationalist. De Servische regering heeft maatregelen genomen om haar controle over Kosovo en Vojevodina te versterken. De spanningen tussen de bevolkingsgroepen (Serviërs, Kroaten en Moslims) in Bosnië-Herzegovina nemen onder invloed van het Servische beleid verder toe.